

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سر درد

از دیدگاه طب ایرانی

و طب کلاسیک

دکتر مریم عباسی

نورولوژیست / متخصص طب ایرانی

Classification of Headache

THE PRIMARY HEADACHES

1. Migraine
2. Tension-type headache
3. Cluster headache and other trigeminal-autonomic cephalalgias
4. Other primary headache disorders

THE SECONDARY HEADACHES

5. Headache attributed to head or neck trauma
6. Headache attributed to cranial or cervical vascular disorder
7. Headache attributed to nonvascular, noninfectious intracranial disorder
8. Headache attributed to a substance or its withdrawal
9. Headache attributed to infection
10. Headache attributed to disturbance of homeostasis
11. Headache or facial pain attributed to disorder of cranium, neck, eyes, ears, nose, sinuses, teeth, mouth, or other facial or cranial structures
12. Headache attributed to psychiatric disorder
13. Cranial neuralgias and central causes of facial pain
14. Other headache, cranial neuralgia, central or primary facial pain

سردردهای لازم به پیگیری

Red Flags

Explosive: انفجاری!

تغییر اخیر در کیفیت یا فرکانس یا شدت یا علایم همراه یا

...

صبحگاهی

سردردی که از خواب بیدار کند

شرایط خاص (مصرف ocp، ضد انعقاد و ...)

سر درد ناشی از سوء مزاجهای ساده

سردرد ناشی از سوء مزاج گرم ساده

- اسباب خارجی مثلا ناشی از تماس با حرارت
آتش یا آفتاب

- اسباب داخلی مثل مصرف ادویه تند و مواد
مضر مغز مانند سیر، پیاز، الکل

علائم سردرد ناشی از سوء مزاج گرم ساده (علائم دهیدراسیون)

گرمی سر در لمس

خشکی مخاطات

تشنگی

وزوزگوش

عدم احساس فشار و سنگینی سر!

اعتدال در ادرار و مدفوع (عدم وجود علائم غلبه اخلاط)

ادامه علایم سردرد ناشی از سوء مزاج گرم ساده

در نوع ناشی از اسباب داخلی ، تغییر حواس ، کم خوابی و بیقراری نیز ممکن
است باشد

بیمار در این حالات با اشیای سرد احساس بهتر شدن می کند

درمان

سردرد ناشی از سوء مزاج گرم ساده

خنک کردن هوا

استراحت در اتاقهای سرد و مرطوب

استشمام بوهای سرد مانند گلاب ، بنفشه ، صندل ، کافور و سیب

ریختن روغن گل یا بنفشه یا کدو که در یخچال خنک شده باشد بر سر بیمار

مصرف شورهاهای بدون گوشت – مالشعیر طبی

سردرد ناشی از سوء مزاج سرد ساده

- اسباب خارجی مثلا ناشی از تماس با هوای سرد یا شنا در آب سرد

- اسباب داخلی مثل مصرف آب سرد یا خوراکی هایی که بالفعل یا بالقوه سرد باشند

علائم سردرد ناشی از سوء مزاج سرد ساده

سرد بودن سر در لمس

تمرکز سردرد بیشتر در پشت سر

حالت گیجی و کندی حواس و سرگردانی

بهتر شدن با هوای گرم و پوشاندن سر

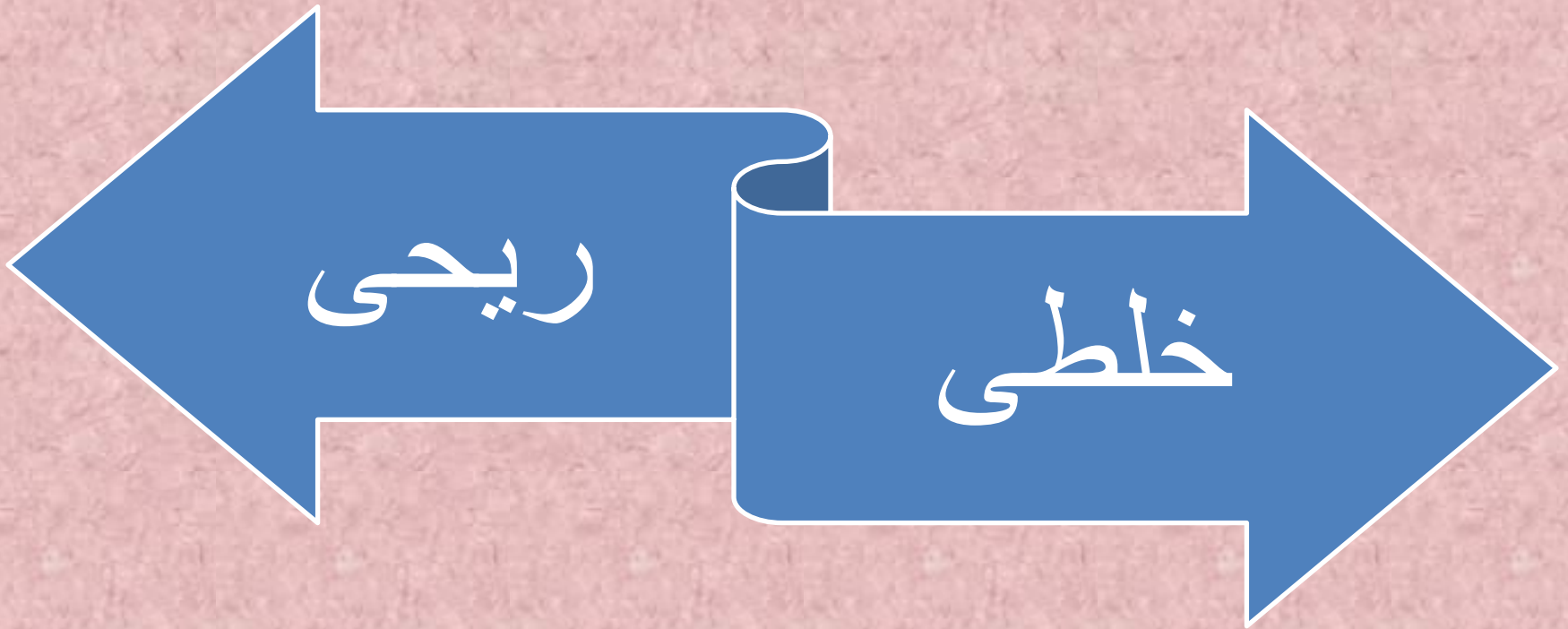
درمان سردرد ناشی از سوء مزاج سرد ساده

❖ بخور دادن با جوشانده های گرم مانند بابونه،
آویشن، پونه و مرزنجوش
بو کردن مواد عطر دار گرم مانند نرگس و یاس
پوشاندن سر با پارچه ضخیم

Cold-Stimulus Headache

Cold-stimulus headache is a generalized headache that follows the exposure of the unprotected head to a cold environment, such as diving into cold water. In addition, passing solid, liquid, or gaseous cold materials over the palate and posterior pharynx can also trigger it (Headache Classification Committee, 2004). Rasmussen and Olesen found a lifetime prevalence of 15% in a cross-sectional epidemiological survey of a 25- to 64-year-old general population. Whether this disorder is more common in migraineurs is a matter of debate. The pathophysiology is not completely understood. Cold temperature could be a trigeminal trigger of possible reflex vasoconstriction. Clinically, after exposure to the cold stimulus, the pain begins within seconds, peaks over 20 to 60 seconds, and then subsides in approximately the same time, although it can last up to 5 minutes. The headache location is most commonly midfrontal followed by bitemporal or occipital. The current International Classification of Headache Disorders (Headache Classification Committee, 2004) separates two subtypes of this syndrome into (A) headache attributed to external application of a cold stimulus, or (B) headache attributed to ingestion or inhalation of a cold stimulus (previously known as ice cream headache). Of interest is that in patients with migraine, the pain might be referred to the usual site of their migraine headaches. Headache is best prevented by avoiding the known stimulus. Cheshire suggests divers can prevent the headaches by using a neoprene hood when exposed to very cold waters.

سرگرد مادی

سردرد مادی خلطی

اخلاط
سرد

بلغم

سودا

اخلاط
گرم

دم (خون)

صفرا

علائم سردرد هموی

- سرخی چشم و صورت
- غلیظ شدن ادرار
- احساس سنگینی و ضربان در سر
- پف کردن صورت و پلکها
- خواب آلودگی
- نبض قوی و عظیم

علاج سردرد دموی

– فصد رگ قیفال

– شربت‌های کاهنده حرارت مانند عناب و آلو

– دادن ملین‌های با طبع سرد مانند تمره‌ندی

علائم سردرد صفراوی

• شفافیت و زردی

ادرار

• خشکی بینی

• تشنگی

• زردی صورت

• گرمی شدید بدن

• نبض سریع

• تلخی دهان

علاج سردرد صفراوی

– پاکسازی صفرا با جوشانده های مناسب و
ملین هایی مانند شیرخشت

– تدابیر کاهش دهنده حرارت مانند سردرد دموی
ولی بیشتر از آن

علائم سردرد بلغمی

* سفید و غلیظ بودن ادرار

* تیرگی و کندی حواس

* سردی سر در لمس

* کندی نبض

* سنگینی سر

* خواب آلودگی

* طول کشیدن بیماری

* رطوبت زیاد مخاطات

علاج سردرد بلغمی

* جوشانده های منضج بلغم برای آماده دفع

کردن ماده

* سپس دادن مسهل

* سپس تقویت سر و تبدیل مزاج آن

* غذاها مانند سردرد سرد ساده و نخودآب

علائم سردرد سوداوی

* شفاف و رقیق بودن ادرار
در ابتدا (پس از نضح سیاه
و غلیظ)
* تیرگی رنگ چهره
* کندی نبض

* سنگینی سر کمتر از
سردرد بلغمی
* بیخوابی
* خشکی سر
* دقت زیاد

علاج سردرد سوداوی

* نضج ماده با دادن جوشانده های مناسب

* پس از نضج ماده و سیاه و غلیظ شدن ادرار دادن
مسهل

* سپس تبدیل مزاج

* غذاهای مفید: زرده تخم مرغ عسلی،

نخودآب همراه با گوشت پرندگان کوچک

صداع ریجی

درمان

- * پرهیز از مواد نفاخ
- * دادن مسهل بلغم تا ماده اولیه ایجاد ریح از بدن خارج شود
- * درمانهای موضعی برای تحلیل ریح سر

علایم

* جابه جا شدن محل درد سر

* احساس کشش و فشار در سر بدون احساس سنگینی

* وزوز گوش

* می تواند ضربان دار باشد

عدم لزوم انجام نوار مغز در سردرد

Electrophysiological Testing

Electroencephalography is not useful in the investigation of headache unless the patient also has a history of seizures, syncope, or episodes of altered awareness (Quality Standards Subcommittee of the American Academy of Neurology, 1995). There is no indication for the use of evoked potentials in the evaluation of the patient with headache (Sandrini et al., 2004).

سردردهای مشارکتی (شرکتی)

معمده

سایر اعضا

و احشا

سر درد مشارکت معدی

سوء مزاج مادی معده

سوء مزاج ساده معده

❖ سرد

❖ گرم

• صفرا

• بلغم

• سودا

• ریح

• ضعف فم (دهانه) معده

علایم سردرد مشارکت معدی
ناشی از بلغم معده

- نفخ
- ریفلاکس
- زیادى آب دهان (مثلا ریختن آب دهان روی بالش در حین خواب)
- تهوع
- بهتر شدن سردرد با استفراغ

سردرد مشارکت سایر اعضا

• رحم: درد در جلو یا وسط سر

• کلیه ها: درد در پشت سر

• طحال: درد در سمت چپ سر

• کبد: درد در سمت راست سر

• دیافراگم: درد در وسط مایل به جلوی سر

• مراق (صفاق): درد در جلو و نزدیک پیشانی

• پشت: درد در عقب ترین قسمت سر

• اندامها: احساس پارستزی از اندام به سمت سر

سرردناشی از ضعف دماغ (سر)

هر چیزی مانند صداها،

استشمام بعضی بوها، یا مصرف

غذا می تواند باعث سردرد

شود

همراه با تیرگی و کندی حواس

و ضعف عملکردهای مغزی

مانند حافظه و فکر

درمان: تقویت مغز: نخودآب،

بویدنیها

سرردناشی از قوت دماغ (سر)

• با علل سردرد ضعف دماغ

ایجاد می شود ولی همراه تیزی

حواس و سلامت بودن

عملکردهای مغزی است

• مخاط بینی و... پاک است و

نزله ندارد

• درمان: تضعیف حواس! با

مصرف کله پاچه، حلیم، جو

پخته

انواع دیگر سردرد

یبسی: ناشی از خشکی بدن و از دست رفتن تدریجی مایعات

عرضی: بدنبال تب ها

ورمی: بدنبال التهاب مغز و پرده های آن (سرسام)

جماعی: بدنبال رابطه جنسی

ضربی و سقطی: در اثر ترومای باز یا بسته جمجمه و مغز

بیضی یا کلاه خودی

بحرانی: در روز بحران بیماریها

انواع دیگر سردرد (ادامه...)

سدی: بدنبال جمع شدن اخلاط در عروق (ورید/شریان) مغزی (مثلا سخته های مغزی)

دودی: در اثر وجود گرم (انگل ها) در سر

تزعزعی: در اثر هیجان شدید یا ضربه بسته (بلانت) سر

سردرد بدنبال خواب

شقیقه: سردرد یکطرفه سر

شمی: در اثر بوی فاضلاب یا بوهای گرم (خوشبو/بدبو)

سردرد جماعی

انواع بر حسب علل:

❖ ناشی از خشکی به دلیل افراط در رابطه جنسی (مخصوصا در افراد لاغر)
(پس از رابطه)

❖ به دلیل تصاعد بخارات در کسانی که افزونی اخلاط و امتلا دارند. علامت
آن امتلا و غلبه اخلاط است

❖ به دلیل ضعف عصبهای بدن (چون عصبها با مغز مشارکت دارند)،
علامت آن لرزش بدن به خصوص پاها و ضعف در حرکات و احساس
کشیده شدن مغز به پیش و پس

علاج سردرد جماعی

❖ ناشی از خشکی: غسل با آب شیرین ولرم ، استنشاق روغن بنفشه

❖ ناشی از تصاعد بخارات: پاکسازی بدن . تقویت مغز

❖ ناشی از ضعف عصبها: تقویت عصبها با روغن مالی (روغن قسط و...) و مصرف گوشت بره ، تقویت مغز با استشمام بوهای خوش